

Tóvay Nagy Péter

Emlékezés Harangozó Gyulára (1908–1974)

„Mert nekem úgy tetszik, hogy a régi mese sem mond mást az egyiptomi Próteuszról, mint hogy ez valamiféle táncművész volt, utánzótehetséggel bíró ember, aki mindent ki tudott fejezni taglejtésekkel és így tudott alakot váltani; a víz folyékonyágát utánozni és a tűz lobogását gyors mozgásával, és az oroszlán vadságát és általában mindent, amit csak akart. (...) Megtalálható ez azoknál is, akik manapság táncolnak, hiszen láthatod őket, amint szempillantás alatt alakot váltanak és magát Próteuszt utánozzák.” (Lukianosz: Beszélgetés a táncról)

A múltban sokan, sokféleképpen nevezték már a XX. század egyik legnagyobb magyar táncművészt, koreográfusát, Harangozó Gyulát: vérbeli magyar koreográfus, a Liszt Ferenc téri pesti Chaplin, a tánc Chaplinje, a tánc Fridolinja, a magyar Serge Lifar, a kor egyik legnagyobb táncművésze, a legautentikusabb Bartók-tolmács, nem is ember lény, hanem fenséges röptével kecses mozdulatokat az égre rajzoló, ismeretlen magasságokba szálló sirály...

Próteusznak eddig még nem nevezték a Mestert, pedig – az antik istenséghez hasonlóan – ő is bármilyen alakot magára tudott öltetni – legendás szerepeinek sora széles palettát ölel fel. Volt ő: bohóc (Fanni), részeg muzsik (Borisz Godunov), bécsi úrfi (Pesti karnevál), öreg, részeges csősz (Magyar ábrándok), nagybácsi (Kuruc mese), néger (Játékdohoz), gonosz boszorkány (Mirigy / Csongor és Tünde), csúf törpe (Az infánsnő születésnapja), fabáb (A fából faragott királyfi), öreg kormányzó (A háromszögletű kalap), fess jurátus (Pozsonyi majális), népmesei hős (Csizmás Jankó), vőlegény (Póru jár kérő), púpos kasznár (Csárdajelenet), gazdag, fontoskodó mecénás (Térzene), komikus hősszerelmes, önző apa (Polichinelle, Tartaglia / Francia saláta), harcos (Polovec táncok), stréber diák (Stréber Józsi / Furfangos diákok), bogaras ezermester, feltaláló (Coppélius mester / Coppélia), öreg gavallér (A csodálatos mandarin), eunuch (Seherezáde), hatalmaskodó földesúr (Döbrögi / Lúdas Matyi)...

Bámulatos utánzókézsége révén Harangozó Gyula – Poszeidón fentebb említett fiához hasonlatosan – szinte mindent ki tudott fejezni táncmozdulatokkal a színpadon kívül, a hétköznapi életben is: legyen az egy – a Pejerli kocsmá kertjében megidézett – rántottakészítés, kenyérszeletelés, esetleg a törzsasztaluknál italt felszolgáló pincér egy jellegzetes mozdulata, vagy éppen kocsihajtás, kovácsolás...

Az itt összegyűjtött jubileumi köszöntések, interjúk, visszaemlékezések a felejtethetlen táncosnak, koreográfusnak, Harangozó Gyulának szándékoznak emléket állítani halálának 50. évfordulója alkalmából.